

Praktyczny przewodnik dla Organizacji Pozarządowych

Regionale
Centrum
Wspierania
Inicjatyw Pozarządowych

 Sieć Wspierania
SPOZ
Organizacji Pozarządowych

Projekt „Profesjonalizacja III sektora na Dolnym Śląsku”
jest współfinansowany przez
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
w ramach Rządowego Programu - Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich.

Spis treści

Wstęp	3
Stowarzyszenia	5
Fundacje	9
Stowarzyszenia a fundacje - porównanie	13
Ustawa o Działalności Pożytku Publicznego i o Wolontariacie	19
Księgowość w organizacji pozarządowej	23
Obowiązki nowo założonej organizacji pozarządowej wobec PIP	29
Wolontariat	31
Finansowanie działań organizacji pozarządowej	33
Bibliografia	37

Niniejsza publikacja powstała w ramach projektu „NGO- profesjonalnie, efektywnie” realizowanego przez Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych (RCWIP) w ramach programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO). Kierujemy to wydawnictwo przede wszystkim do osób, które chcą założyć stowarzyszenie lub fundację, jak również do osób które są członkami organizacji, a potrzebują praktycznych wskazówek dotyczących funkcjonowania organizacji. Aspekty formalne i prawne funkcjonowania organizacji pozarządowej, księgowość, obowiązki wobec Państwowej Inspekcji Pracy, źródła finansowania działań to tylko część zagadnień, które zostają przybliżone w niniejszej publikacji. Może ona służyć jako przewodnik dostarczający podstawowej wiedzy na temat tworzenia i działalności organizacji pozarządowej.

Publikacja została stworzona przez zespół pracowników RCWIP. Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych (RCWIP) rozpoczęło swoją działalność statutową w lutym 2000 roku. Misją organizacji jest wspieranie społeczności Dolnego Śląska w sferze pożytku publicznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Naczelnymi wartościami stowarzyszenia są: partnerstwo, ludzie i pasja. Zespół RCWIP tworzy ponad 20 aktywnych i pełnych energii osób – pracowników i wolontariuszy. Na co dzień pracujemy w 3 biurach na terenie Dolnego Śląska (Wałbrzych, Wrocław, Jelenia Góra).

RCWIP realizuje swoje zadania statutowe poprzez następujące programy:

1. Program Wspierania Społeczeństwa Obywatelskiego

- zakładanie i funkcjonowanie NGO's
- pozyskiwanie środków na działania NGO's
- wsparcie wolontariatu i filantropii
- organizacja spotkań III sektora (np. festyn)
- wsparcie grup nieformalnych i działalności obywatelskiej
- promocja postaw obywatelskich

2. Program Rozwoju Współpracy Lokalnej

A) rozwój współpracy

- budowanie i wspieranie partnerstw
- animowanie forów współpracy
- inkubowanie koalicji/federacji organizacji pozarządowych
- animacja społeczności
- budowanie strategii

B) wzmacnianie liderów i podmiotów

- animacja i edukacja liderów
- wspierania podmiotów realizujących projekty społeczne

C) działalność ekspercka i badawcza

3. Program Ekonomia Społeczna

- przedsiębiorczość społeczna
- ekonomizacja trzeciego sektora
- wspierania spółdzielczości socjalnej

Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych należy do Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, Dolnośląskiej Federacji Organizacji Pozarządowych oraz do Koalicji Wałbrzyskich Organizacji Pozarządowych. Jesteśmy również członkiem Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT. Warto dodać, iż administrujemy regionalnym serwisem internetowym www.dolnyslask.ngo.pl – działającym w ramach Portalu Organizacji Pozarządowych, który jest największym medium III sektora w Europie.

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej, na której zawsze można znaleźć aktualną ofertę : www.rcwip.pl.

Życzymy miłej lektury!

1. Stowarzyszenia

Polskie ustawodawstwo gwarantuje równe „bez względu na przekonania, prawo czynnego uczestniczenia w życiu publicznym i wyrażania zróżnicowanych poglądów oraz realizacji indywidualnych zainteresowań” (preambuła ustawy Prawo o stowarzyszeniach). Jeśli naszej działalności nadamy formę prawną, w wielu sytuacjach możemy łatwiej wpływać na sytuację wokół nas i przyczynić się do pozytywnych zmian w naszym otoczeniu.

Podstawowym aktem prawnym regulującym tworzenie i funkcjonowanie stowarzyszeń jest ustawa z dn. 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach. Przed przystąpieniem do zakładania stowarzyszenia powinniśmy zapoznać się dokładnie z tą ustawą.

Stowarzyszenie jest odpowiednią formą prawną dla grupy osób, które mają wspólny cel lub problem i chcą podjąć wspólne działanie o charakterze sformalizowanym. Członkowie stowarzyszenia samodzielnie określają swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwalają akty wewnętrzne dotyczące jego działalności, opierając ją na pracy społecznej członków. Istotą stowarzyszenia i najważniejszym jego elementem są więc ludzie – członkowie stowarzyszenia – razem realizujący wspólny cel. Ustawa Prawo o stowarzyszeniach wyodrębnia dwa główne rodzaje stowarzyszeń – stowarzyszenia rejestrowe i stowarzyszenia zwykłe.

Stowarzyszenie zwykłe

Ma charakter uproszczony, jako że nie posiada osobowości prawnej, a do jego założenia wystarczy działanie jedynie trzech osób, które muszą uchwalić regulamin (a więc nie statut) oraz przedstawiciela reprezentującego dane stowarzyszenie. Ta organizacja w przeciwieństwie do stowarzyszenia rejestrowego, nie podlega obowiązkowi rejestracji w KRS. Jednakże fakt założenia tego typu zrzeszenia musi być zgłoszony na piśmie organowi nadzorującemu. W przepisie art. 42 ustawy Prawo o stowarzyszeniach określono, iż stowarzyszenie zwykłe nie może powoływać terenowych jednostek organizacyjnych, łączyć się w związki stowarzyszeń, prowadzić działalności gospodarczej, przyjmować spadków, darowizn i zapisów oraz otrzymywać dotacji czy korzystać z ofiarności publicznej. Takie stowarzyszenie winno utrzymywać się jedynie ze składek członkowskich.

Stowarzyszenie rejestrowe

To najpopularniejszy typ stowarzyszeń, ze względu na obszerniejszy zbiór uprawnień niż ten, z którego korzystają stowarzyszenia zwykłe. Posiada osobowość prawną, a wraz z nią prawo bycia stroną wszelkiego rodzaju postępowań. W praktyce oznacza to, że stowarzyszenie takie może podpisywać umowy o wynajem lokalu, umowy o dzieło, umowę o pracę, gdy będzie chciało zatrudnić pracowników, a także posiadać własne konto bankowe. Stowarzyszenie rejestrowe może zakładać terenowe jednostki organizacyjne, łączyć się w związki stowarzyszeń, przyjmować w poczet swych członków osoby prawne (tylko w charakterze członków wspierających) oraz korzystać z ofiarności publicznej i przyjmować dotacje od organów władzy państwowej i innych instytucji.

Aby założyć stowarzyszenie rejestrowe musi zebrać się przynajmniej 15 osób (tzw. zebranie założycielskie). Do założenia stowarzyszenia niezbędne jest również uchwalenie statutu, w którym muszą znaleźć się informacje dotyczące nazwy stowarzyszenia, jego struktury organizacyjnej i sposobu wyboru władz. Statut musi również określać cele dla realizacji których powoływane jest stowarzyszenie oraz wskazywać sposoby ich realizacji. Do finalnego utworzenia stowarzyszenia wymagane jest jego zarejestrowanie w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS).

Przepisy regulujące zakładanie i funkcjonowanie stowarzyszeń nie są skomplikowane. Określają jedynie podstawowe zasady, którymi stowarzyszenie powinno się kierować, całą resztę pozostawiając członkom – założycielom stowarzyszenia, od których zależy ostateczny kształt statutu i władz stowarzyszenia, które pokierują jego działalnością.

Powstanie stowarzyszenia rejestrowego

Prawo o stowarzyszeniach definiuje stowarzyszenie jako dobrowolne, samorządne, trwałe zrzeszenie o celach nie zarobkowych. Jest zakładane przez co najmniej 15 osób – członków założycieli. Osoby te muszą być obywatelami polskimi, cudzoziemcami mającymi stałe miejsce zamieszkania w Polsce, mieć ukończone 18 lat, mieć pełną zdolność do czynności prawnych i nie być pozbawionymi praw publicznych.

Bardzo ważną czynnością podczas tworzenia stowarzyszenia jest uchwalenie statutu. To na tym dokumencie opiera się działalność stowarzyszenia. Ustawa wskazuje konieczną minimalną treść statutu. Statut stowarzyszenia powinien określać:

- 1) Nazwę – odróżniającą stowarzyszenie od innych organizacji, instytucji itp.
- 2) Teren działania i siedzibę stowarzyszenia. Siedziba powinna się znajdować na terytorium Polski. Nie trzeba podawać w statucie dokładnego adresu siedziby organizacji.

- 3) Cele i sposoby ich realizacji. Członkowie mają dużą swobodę w określaniu celów stowarzyszenia. Stowarzyszenie nie może mieć celu zarobkowego, a wszystkie inne cele są dozwolone – zarówno te zaspokajające partykularne potrzeby swoich członków, jak i te kierujące się interesem ogólnospołecznym.
- 4) Sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków. Ustawa wymienia członków (zwyczajnych) i członków wspierających. Członkami stowarzyszenia mogą być osoby niepełnoletnie (nie mogą być jednak założycielami stowarzyszenia) oraz cudzoziemcy. Osoba prawna może być wyłącznie członkiem wspierającym.
- 5) Władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje. Stowarzyszenie jest obowiązane posiadać organ uchwałodawczy (walne zebranie członków, które jest najwyższą władzą stowarzyszenia), wykonawczy (zarząd) oraz kontrolny (komisja rewizyjna). Stowarzyszenie może również posiadać inne organy powołane w statucie.
- 6) Sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, warunki ważności jego uchwał. Zwykle uprawnienia do reprezentacji posiadają dwaj członkowie zarządu działający łącznie.
- 7) Sposób pozyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich. Ustawa wśród źródeł majątku towarzyszenia wymienia na pierwszym miejscu składki członkowskie. Opłacanie składek jest podstawowym obowiązkiem członków stowarzyszenia. Dużo większe dochody stowarzyszenia uzyskują z dotacji i darowizn, ze swojego majątku lub z prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. To, że stowarzyszenie jest organizacją o celach nie zarobkowych, nie wyklucza możliwości prowadzenia przez stowarzyszenie działalności gospodarczej. Jednakże dochód z tej działalności służyć ma realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału pomiędzy członków stowarzyszenia.
- 8) Zasady dokonywania zmian statutu
- 9) Sposób rozwiązywania się stowarzyszenia oraz strukturę organizacyjną i zasady tworzenia jednostek terenowych – jeżeli stowarzyszenie zamierza tworzyć takie jednostki.

W statucie można uregulować także inne kwestie, takie jak na przykład: sprawa honorowego członkostwa, przeznaczenie majątku po likwidacji stowarzyszenia, czy kwestia dodatkowych organów stowarzyszenia.

Rejestracja stowarzyszenia

Pierwszym krokiem do zarejestrowania stowarzyszenia jest zwołanie zebrania założycielskiego, podczas którego podejmowana jest uchwała o powołaniu do życia stowarzyszenia. Na takie zebranie, oprócz projektu statutu należy przygotować dwa egzemplarze listy członków założycieli z następującymi danymi: imię i nazwisko; data i miejsce urodzenia; adres zameldowania; numer dowodu osobistego; PESEL;

własnoręczny podpis. Z zebrania sporządza się protokół, do którego należy dołączyć listę obecności, uchwalony statut oraz podjęte podczas zebrania uchwały: uchwała o powołaniu stowarzyszenia, uchwała o przyjęciu statutu, uchwała o wyborze Komitetu Założycielskiego, ewentualnie uchwała o wyborze władz.

Za formalności związane z rejestracją odpowiada Komitet Założycielski, który wypełnia i podpisuje formularze oraz kompletuje wymagane dokumenty i załączniki. Członkowie Komitetu Założycielskiego muszą, w ciągu 7 dnia zamknięcia zebrania założycielskiego, złożyć wniosek o rejestrację w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Niezbędne formularze (każdy w dwóch oryginalnych egzemplarzach):

KRS – W 20 – Wniosek o rejestrację podmiotu w Krajowym Rejestrze Sądowym
KRS – WK – Organy podmiotu (podajemy tu informacje o członkach zarządu, członkach rady fundacji)

KRS – WF – Założyciele lub fundatorzy (informacje o osobach wchodzących w skład komitetu założycielskiego lub osobach zakładających organizację). Załącznik ten nie jest wymagany, jeżeli został powołany organ uprawniony do reprezentacji, czyli zarząd.

Formularze fakultatywne:

KRS-WA – Oddziały, terenowe jednostki organizacyjne
KRS-WH – Sposób powstania podmiotu (jeśli powstał jako połączenie innych podmiotów)
KRS-WM - Przedmiot działalności (jeżeli organizacja składa jednocześnie wniosek o rejestrację podmiotu w rejestrze przedsiębiorców

Dokumenty, które należy dołączyć do wniosku: - wszystko w dwóch egzemplarzach (oryginały):

- protokół z zebrania założycielskiego
- uchwała o powołaniu organizacji
- uchwała o przyjęciu statutu
- statut
- uchwała o wyborze Komitetu Założycielskiego
- uchwała o wyborze Zarządu
- uchwała o wyborze Komisji Rewizyjnej
- lista członków założycieli
- lista obecności z zebrania założycielskiego

Druk formularza wniosku i druki załączników znajdują się w sądzie. Można je również pobrać ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości. Postępowanie w sprawach o wpis stowarzyszeń do KRS jest zwolnione z opłat sądowych, z wyjątkiem wpisu do rejestru przedsiębiorców. Sąd ma 3 miesiące – od dnia złożenia wniosku – na zarejestrowanie stowarzyszenia, oczywiście przy założeniu, że nie ma żadnych uchybień formalnych.

2. Fundacje

Podstawowym aktem prawnym określającym status fundacji jest ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach. Ustawa ta nie zawiera definicji fundacji. Wymienia jednak, w poszczególnych artykułach, podstawowe cechy tej instytucji. Zgodnie z przepisem art. 1 ww. ustawy fundacja może być ustanowiona dla realizacji celów społecznie lub gospodarczo użytecznych w szczególności takich jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska i zabytków. możliwe jest także utworzenie fundacji, dla realizacji celu innego niż wymieniony wprost w przepisach ustawy, pod warunkiem wszakże, że cel ten będzie zgodny z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej.

W uproszczeniu można powiedzieć, że fundacja to spersonifikowany majątek (pieniądze, papiery wartościowe, ruchomości, nieruchomości), przeznaczone przez fundatora na realizację ważnego społecznie lub gospodarczo celu. O przeznaczeniu majątku decyduje wola fundatora, wyrażona w oświadczeniu woli o ustanowieniu fundacji (akcie fundacyjnym) oraz w statucie. W związku z tym, że fundacja nie jest związkiem osób, lecz prawnie wyodrębnionym majątkiem, nie można być członkiem fundacji. Można jedynie zasiadać w jej władzach.

Zróżnicowane środowisko fundacji można uporządkować na wiele sposobów. Jedno z podstawowych rozróżnień powiązane jest z samą osobą fundatora. Zgodnie z prawem może nim być zarówno osoba fizyczna, jak i osoba prawna. Możliwe jest również by fundatorem został obcokrajowiec. Fundatorów może być kilku. Do niedawna w Polsce fundacje powoływać mogła także administracja publiczna, tworząca tym samym bardzo specyficzny typ fundacji, który stanowił często dość kłopotliwą mieszankę cech instytucji prywatnej i publicznej. Od 2006 roku ich zakładania zabrania Ustawa o finansach publicznych, jednak do czasu wprowadzenia tego zakazu powstało kilkaset fundacji, których założycielem lub większościovym „udziałowcem” były różnego rodzaju instytucje publiczne (włączając w to samorząd). Szczególnym typem fundacji z tego punktu widzenia są te, które powstały przy instytucjach publicznych i zajmują się ich wspieraniem (szczególnie w publicznej służbie zdrowia).

Wziąwszy pod uwagę podmiot założycielski, znacznie liczniejsza, choć w większości „mniej zamożna”, jest jednak grupa fundacji prywatnych - w jakimś sensie fundacji „właściwych”. Nie oznacza to, że fundacje te nie korzystają ze źródeł publicznych. Fundacje samodzielnie realizujące swoje cele są także wewnętrznie zróżnicowane. Najpoważniejsza ich grupa wprost zajmuje się dostarczaniem usług np. w dziedzinie

opieki socjalnej, edukacji, ochrony zdrowia. Inne, choć znacznie mniej liczne, zajmują się rzecznictwem i ochroną praw. Jeszcze inne prowadzą badania i analizy, a nawet recenzują działania instytucji publicznych.

Utworzenie fundacji

Fundacja powstaje w drodze oświadczenia woli złożonego przez fundatora. Oświadczenie woli o ustanowieniu fundacji można złożyć w formie aktu notarialnego lub w testamentie. Oświadczenie to musi wskazywać:

- cel fundacji;
- środki majątkowe, przeznaczone na realizację celu fundacji

Akt fundacyjny – obok tych dwóch obowiązkowych elementów może również zwierać: określenie siedziby fundacji, jej nazwę, organy, przedmiot działalności gospodarczej, określenie właściwego ministra, z którego zakresem działania wiążą się główne cele fundacji.

Przepisy prawa w zasadzie nie określają minimalnego majątku potrzebnego do założenia fundacji. Z praktyki sądów rejestrowych wynika iż wystarczająca jest kwota 500 – 1000 zł. W skład majątku mogą wchodzić pieniądze, papiery wartościowe, ruchomości, nieruchomości.

Podobnie jak w stowarzyszeniu, działalność fundacji opiera się na statucie, który ustalany jest przez fundatora lub osobę upoważnioną do tego przez fundatora. Statut fundacji musi określać:

- 1) Nazwę fundacji
- 2) Siedzibę fundacji – czyli wskazanie nazwy miejscowości, w której działać będą organy fundacji
- 3) Majątek fundacji. W jego skład wchodzi składniki majątkowe przekazane przez fundatora. Ponadto w statucie można zapisać dodatkowe źródła dochodów fundacji, np.: darowizny, dotacje, subwencje, granty, spadki, zapisy, zbiórki publiczne, papiery wartościowe, odsetki bankowe, dochody z działalności gospodarczej.
- 4) Cele, zasady, formy i zakres działalności fundacji – cel powinien być konkretnie i jasno określony i powinien być osiągalny. Należy również pamiętać, że w razie gdy statut fundacji nie przewiduje możliwość zmiany celu fundacji, to nikt – nawet fundator – nie może dokonać takiej zmiany.
- 5) Skład i organizację zarządu, sposób powoływania oraz obowiązki i uprawnienia tego organu i jego członków. Zarząd fundacji jest jedynym obowiązkowym organem fundacji. Oprócz zarządu możliwe jest powołanie innych organów fundacji, np.: rady fundacji, komisji rewizyjnej, rady programowej. Możliwość i sposób ich powołania muszą być również określone w statucie.

Statut fundacji może zwierać również inne postanowienia, takie jak: możliwość prowadzenia przez fundację działalności gospodarczej, dopuszczalność i warunki połączenia

z inną fundacją, zmiany celu lub statutu fundacji.

Rejestracja fundacji

Fundacja powstaje w momencie złożenia oświadczenia notarialnego, ale aby uzyskać osobowość prawną musi zostać zarejestrowana – odbywa się to w drodze postępowania rejestrowego. Wniosek o wpis do rejestru powinien być złożony nie później niż w terminie 7 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu, czyli od momentu podpisania oświadczenia o powołaniu fundacji.

Niezbędne formularze:

KRS – W 20 – Wniosek o rejestrację podmiotu w Krajowym Rejestrze Sądowym
KRS – WK – Organy podmiotu (podajemy tu informacje o członkach zarządu, członkach rady fundacji)
KRS – WF – Założyciele lub fundatorzy (informacje o osobach wchodzących w skład komitetu założycielskiego lub osobach zakładających organizację). Załącznik ten nie jest wymagany, jeżeli został powołany organ uprawniony do reprezentacji, czyli zarząd.

Wszystkie formularze i dokumenty podpisują fundatorzy lub zarząd fundacji.

Do wniosku o wpis fundacji do KRS należy dołączyć:

- oświadczenie o ustanowieniu fundacji
- statut – w trzech egzemplarzach
- uchwały o powołaniu organów fundacji
- uwierzytelnione notarialnie wzory podpisów upoważnionych do reprezentowania fundacji – dotyczy tylko fundacji prowadzących działalność gospodarczą
- oświadczenie wskazujące ministra właściwego do nadzoru.

Od dnia 2 marca 2006 r. fundacje są zobowiązane do ponoszenia opłat w postępowaniu rejestrowym zarówno przy wpisach do rejestru stowarzyszeń i fundacji, jak i do rejestru przedsiębiorców. Dotyczy to każdego rodzaju wpisu: rejestracji, zmiany w rejestrze oraz wykreślenia z rejestru. Opłata rejestrowa za wpis do KRS wynosi 500 zł.

Federacje (związki stowarzyszeń)

Ustawa Prawo o stowarzyszeniach przewiduje możliwość tworzenia związków stowarzyszeń. Zgodnie z tym przepisem do związków stowarzyszeń należy stosować odpowiednio przepisy ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Regulacje prawne dotyczące związków stowarzyszeń są dość skąpe i mało precyzyjne.

Zgodnie z przepisem art. 22 ustawy, stowarzyszenia w liczbie co najmniej 3, jeśli ich przedmiot działań jest podobny lub zasięg terytorialny zbliżony, przy zachowaniu pełnej autonomii mogą tworzyć związki stowarzyszeń (federacje). Założycielami i członkami związku mogą być także inne osoby prawne, z tym że osoby prawne mające cele

zarobkowe mogą być tylko członkami wspierającymi.

Nie jest możliwe utworzenie związku stowarzyszeń przez np. same fundacje. W obecnym systemie prawnym, brak jest odpowiedniej formy prawnej dla zrzeszania się fundacji.

Powstanie federacji

W celu tworzenia związku stowarzyszeń zainteresowane organizacje (w tym przynajmniej trzy stowarzyszenia) powinny zorganizować zebranie założycielskie. W zebraniu powinny wziąć udział osoby upoważnione do reprezentowania tych organizacji (pełnomocnictwa pisemne). Organizacje członkowskie powinny także podjąć uchwały o przystąpieniu do związku.

Podczas spotkania założycielskiego przedstawiciele organizacji powinni przyjąć statut zakładanego związku oraz wybrać komitet założycielski, którego zadaniem będzie przeprowadzenie rejestracji związku w sądzie. Ewentualnie założyciele mogą dokonać wyboru władz związku. Statut związku stowarzyszeń powinien regulować te same kwestie, jak statut każdego stowarzyszenia. Problematyka ta jest uregulowana w art. 10 ustawy. Z zebrania założycielskiego powinien zostać sporządzony protokół.

Związek stowarzyszeń podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego. Wybrany na spotkaniu założycielskim komitet założycielski powinien więc przygotować niezbędne dokumenty oraz złożyć wniosek o rejestrację związku w KRS. Wniosek o rejestrację składa się na urzędowych formularzach KRS-W20 wraz załącznikami. Pod wnioskiem podpisują się członkowie komitetu założycielskiego.

3. Stowarzyszenie a Fundacja porównanie

Najbardziej popularnymi formami prawnymi będącymi wyrazem społeczeństwa obywatelskiego są stowarzyszenia podlegające rejestracji w KRS, a także fundacje. Obie te formy posiadają osobowość prawną. Mogą w myśl polskich przepisów prowadzić działalność, za którą będą pobierać opłaty lub będą realizować to bez odpłatności ze strony odbiorców działań. Zarówno stowarzyszenia jak i fundacje w myśl obowiązujących obecnie przepisów mogą prowadzić działalność gospodarczą.

Od 2004 roku wraz z wejściem Ustawy o działalności pożytku publicznym i o wolontariacie obie te formy prawne zazwyczaj prowadzą działalność pożytku publicznego, albo posiadają status pożytku publicznego. Fundacja ze względu na charakter powołania, jest częściej postrzegana jako podmiot prawa handlowego, niż będące wyrazem umowy społecznej stowarzyszenie. Jednak zarówno stowarzyszenie jak i fundacja jest pełnoprawną organizacją pozarządową oraz organizacją społeczną mogącą zgłaszać swój udział w życiu publicznym, także przed sądami.

Chcąc realizować cele społeczne, czy też społecznie użyteczne staje się przed wyborem, który często determinują określone sytuacje. Wówczas podstawowe idee stojące u podstaw konstrukcji prawnej zarówno stowarzyszenia jak i fundacji znajdują się na dalszym planie. Najistotniejsze stają się sprawy organizacyjne, takie jak ilość osób, które chcą zaangażować się w działalność, czy też posiadane wolne środki.

Przepisy Ustawy Prawo o stowarzyszeniach i Ustawy o fundacjach zostały skonstruowane tak by określać tylko podstawowe aspekty funkcjonowania organizacji pozarządowych. W praktyce okazuje się, że najwięcej zależy od ustanowionego statutu stowarzyszenia czy fundacji.

Zestawienie tabelaryczne uregulowań dotyczących stowarzyszeń i fundacji.

	Stowarzyszenie rejestrowane- Prawo o stowarzyszeniach	Fundacja- Ustawa o fundacjach
Czynności założycielskie	Zebranie członków założycieli + złożenie następujących dokumentów: statut, lista założycieli (imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania, własnoręczny podpis), protokół z zebrania, wskazanie tymczasowej siedziby- art.12;	Oświadczenie woli fundatora z celem fundacji oraz składnikami majątkowymi (testament, akt notarialny)-art.3 ust.1
Terminy	Komitet założycielski ma 7 dni na złożenie wniosku o rejestrację licząc od zdarzenia uzasadniającego wpis (spotkania założycielskiego) . Sąd rozpatruje wniosek o rejestrację niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku- art.13 ust.1.	Komitet założycielski ma 7 dni na złożenie wniosku o rejestrację licząc od zdarzenia uzasadniającego wpis (powołania Fundacji) . Sąd rozpatruje wniosek nie później niż w terminie 14 dni od daty jego złożenia.
Kto może powołać?	15 osób – polskiego obywatelstwa powyżej 16 roku życia- art.3 ust.1-2 oraz cudzoziemcy mieszkający na terenie RP- art.4 ust.1. Osoby prawne mogą być jedynie członkami wspierającymi- art.10 ust.3.	Osoby fizyczne niezależnie od obywatelstwa i zamieszkania, osoby prawne (z siedzibą w Polsce lub za granicą)- art.2 ust.1.
Ustanowienie Statutu	Członkowie założyciele- art.9	Fundator lub inna wskazana osoba- art. 5 ust.1, art.6 ust.1
Statut- obowiązkowe elementy	Nazwa (inna niż istniejące instytucje), teren działania, siedziba, cele i sposoby ich realizacji, członkostwo, prawa i obowiązki członków, władze (powoływanie, uzupełnianie, kompetencje), sposób reprezentacji, zobowiązania majątkowe, ważność uchwał, sposób uzyskiwania środków finansowych, składki członkowskie, zmiany statutu, sposób rozwiązania stowarzyszenia- art.10 ust.1.	Nazwa, siedziba, majątek, cele, zasady, formy i zakres działalności, skład i organizację zarządu, sposób powoływania, obowiązki i uprawnienia organu/członków organu- art.5 ust.1.
Zmiana statutu	Określa statut. Wymaga dokonania wpisu do KRS	Określa statut. Wymaga dokonania wpisu do KRS- art.11.
Prawne podstawy działania	Ustawa o stowarzyszeniach+statut-art.28.	Ustawa o fundacjach +statut-art.4.
Organ nadzorujący/nadzoru	Starosta właściwy ze względu na siedzibę- art.8.	Minister wskazany przez Fundatora-art.5 ust.2.

Zgodność działania z prawem i statutem	Orzeka sąd w składzie jednego sędziego oraz 2 ławników po przeprowadzeniu rozprawy- art.32.	Orzeka sąd w postępowaniu nieprocesowym na wniosek właściwego ministra lub starosty- art.12 ust.1
Siedziba	Terytorium RP- ze względu na obowiązywanie ustawy.	Terytorium- RP- art. 2 ust.2
Majątek	Składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia, z ofiarności publicznej, dotacje.	Akt fundacji, darowizny, spadki, zapisy, dochody z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia, z ofiarności publicznej, dotacje.
Działalność gospodarcza	Może prowadzić, o ile dochód z działalności gospodarczej służy realizacji celów statutowych i nie jest przeznaczony do podziału między członków- art.34.	Może prowadzić, o ile dochód z działalności gospodarczej służy realizacji celów statutowych- art.11;
Oddziały/ przedstawicielstwa	Statut określa strukturę organizacyjną i zasady tworzenia jednostek terenowych- art.10 ust.2, jednostka terenowa może posiadać osobowość prawną jeżeli przewiduje to statut- art.17 ust.1a.	Przedstawicielstwo zagranicznej Fundacji na terenie RP wymaga zezwolenia- art.19.
Obowiązki rejestrowe	Krajowy Rejestr Sądowy- art.8	Krajowy Rejestr Sądowy- art.7 ust.1
Osobowość prawna	Z chwilą wpisania do KRS- art.17 ust.1	Z chwilą wpisania do KRS- art.7 ust.2
Podmioty powiadomione o rejestracji	Starosta (otrzymuje statut)- art.17 ust.3	Właściwy minister, starosta (otrzymują oni statut powstałej fundacji)- art. 9 ust.2
Sprawozdanie z działalności	Wymóg sprawozdawczości rocznej wynika z innych aktów niż Prawo o stowarzyszeniach.	Corocznie składane właściwemu ministrowi- art.12 ust.2
Zawieszenie działalności	W określonych sytuacjach sąd na wniosek: - starosty - prokuratora może wydać zarządzenie tymczasowe o zawieszeniu w czynnościach zarządu stowarzyszenia, wyznaczając przedstawiciela do prowadzenia bieżących spraw stowarzyszenia- art.29 ust.2;	W określonych sytuacjach może dokonać sąd na wniosek: -właściwego ministra -starosty (art.14 ust.2)

Rozwiązanie/Likwidacja in iure	- liczba członków jest mniejsza niż 15; - nie posiada zarządu i organu kontroli wewnętrznej i nie ma warunków do ich wyłonienia do roku czasu- art.31; - w sytuacji rażącego lub uporczywego naruszenia prawa - w sytuacji rażącego lub uporczywego naruszenia statutu jeżeli nie ma warunków do przywrócenia działalności zgodnej z prawem lub statutem- art.29 ust.1 pkt3.	-w sytuacji osiągnięcia celu Fundacji - w sytuacji wyczerpania środków finansowych i majątku Fundacji - na mocy przepisów ustawy - art. 15.
--------------------------------	--	---

Organy statutowe

	Stowarzyszenie rejestrowane- Prawo o stowarzyszeniach	Fundacja- Ustawa o fundacjach
Najwyższa władza	Walne członków/delegatów- art.11 ust.1	-
Reprezentacja na zewnątrz	Ustanawia statut.	Zarząd- art.10
Zarząd	Organ obowiązkowy- art.11 ust.3. W przypadku gdy zarząd jest niezdolny do działań prawnych sąd na wniosek organu nadzorującego lub z własnej inicjatywy ustanawia kuratora- art.30.	Organ obowiązkowy- art.10.
Organ kontroli wewnętrznej	Organ obowiązkowy, zazwyczaj Komisja rewizyjna- art.11 ust.3.	Nieobowiązkowy, chyba, że fundacja chce uzyskać status OPP (obowiązek taki wynika wtedy z zapisów odrębnej ustawy)

Rodzaje działalności prowadzonej przez stowarzyszenia i fundacje

Działalność statutowa

Działalność statutowa to działalność zgodna ze statutem danej organizacji, w którym wymienione są cele działalności oraz wskazane sposoby ich realizacji.

Działalność statutowa może mieć charakter działalności nieodpłatnej i działalności odpłatnej. Rozróżnienie to wprowadziła Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zarówno działalność odpłatna, jak i nieodpłatna jest działalnością nienastawioną na zysk.

Nieodpłatna działalność pożytku publicznego

Działalnością nieodpłatną jest taka działalność za którą organizacja nie pobiera opłat. Jest to więc klasyczna działalność statutowa. Zatem organizacja najpierw z różnych źródeł pozyskuje środki finansowe na swoją działalność (dotacje, zbiórki, sponsoring itp.), korzysta z pracy wolontariuszy, a następnie nieodpłatnie świadczy usługi na rzecz swoich klientów.

Odpłatna działalność pożytku publicznego

Działalnością odpłatną jest działalność statutowa organizacji pozarządowej, mieszcząca się w zestawie zadań publicznych, za którą organizacja pobiera opłaty (wynagrodzenie). W jej ramach organizacja za swe usługi czy produkty (np. szkolenia czy publikacje) pobiera opłaty, których wysokość nie może być wyższa od wartości bezpośrednich kosztów tej działalności. Działalność odpłatna polega więc na sprzedaży usług i towarów po kosztach ich wyprodukowania – organizacja nie zarabia na tym, tylko uzyskuje zwrot poniesionych nakładów. Inną formą prowadzenia działalności odpłatnej jest sprzedaż towarów i usług wytwarzanych lub świadczonych przez osoby bezpośrednio korzystające z działalności pożytku publicznego (np. sprzedaż ozdób świątecznych wytworzonych przez podopiecznych organizacji), pod warunkiem, że całość uzyskanych w ten sposób środków zostanie przekazana na finansowanie działalności pożytku publicznego organizacji. Działalnością odpłatną pożytku publicznego jest również sprzedaż przedmiotów otrzymanych w ramach darowizn. Tak jak poprzednio dodatkowym warunkiem jest przeznaczenie dochodu z tej sprzedaży na działalność pożytku publicznego. Działalność odpłatna nie musi być zarejestrowana, ale musi być wyodrębniona księgowo.

UWAGA: Działalność odpłatna pożytku publicznego staje się działalnością gospodarczą jeżeli pobierane są za nią opłaty wyższe niż to wynika z kalkulacji bezpośrednich kosztów tej działalności, lub jeśli osoby zatrudnione w organizacji (niezależnie od formy zatrudnienia i niezależnie od tego czy pracują w ramach działalności odpłatnej czy nieodpłatnej) zarabiają miesięcznie więcej niż 1,5 krotność średniego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłaszanego przez GUS za rok poprzedni.

Działalność gospodarcza

Fundacje, stowarzyszenia i związki stowarzyszeń mogą prowadzić działalność gospodarczą. Zgodnie z podstawową zasadą wyrażoną w art. 34 prawa o stowarzyszeniach dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału pomiędzy jego członków. W tym przepisie mowa jest o dochodzie z działalności gospodarczej, a więc po odliczeniu wszelkich zobowiązań i kosztów, w tym także wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w sferze działalności gospodarczej.

Z kolei działalność gospodarcza fundacji może być prowadzona tylko w rozmiarach służących celom fundacji. Zastrzeżenie to ma bardzo duże znaczenie praktyczne. Oznacza bowiem, że podstawowa aktywność fundacji musi być skierowana na prowadzenie działalności statutowej. Działalność gospodarcza służyć powinna jedynie pozyskiwaniu środków na działalność statutową. Działalność gospodarcza nie może być traktowana jako sposób realizacji celu fundacji, ani tym bardziej jako jeden z celów fundacji. Dlatego też nie można wymieniać działalności gospodarczej w części statutu poświęconej określeniu celu statutowego fundacji oraz sposobu jego realizacji. Fundacja powinna dysponować kapitałem niezbędnym do podjęcia działalności gospodarczej, a mianowicie musi przeznaczyć na ten cel co najmniej 1000 zł. Z uwagi na fakt, że działalność gospodarcza ma charakter pomocniczy wobec działalności statutowej, przyjmuje się, że wartość środków majątkowych przeznaczonych na działalność gospodarczą powinna być mniejsza niż wartość składników majątkowych przeznaczonych na realizację celu fundacji. Wobec powyższego można orientacyjnie przyjąć, że w wypadku fundacji prowadzącej działalność gospodarczą, wartość funduszu założycielskiego powinna wynosić co najmniej 2500 zł.

Organizacja, która chce prowadzić działalność gospodarczą musi się zarejestrować jako przedsiębiorca w KRS. W statucie organizacji oprócz ogólnych zapisów dopuszczających prowadzenie działalności gospodarczej powinny znaleźć się zapisy określające przedmiot tej działalności. Zgłaszając działalność gospodarczą do Krajowego rejestru Sądowego, należy podać kod i opis działalności zgodny z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD).

4. Ustawa o Działalności Pożytku Publicznego i o Wolontariacie

Celem ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest uregulowanie zasad:

- prowadzenia działalności pożytku publicznego;
- uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencji z tym związanych;
- sprawowania nadzoru przez organy administracji nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego;
- określenie zasad współpracy organizacji pozarządowych z administracją publiczną oraz zasad zlecania zadań publicznych i przyznawania dotacji;
- wykonywania świadczeń przez wolontariuszy.

Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego i korzystać z uprawnień wskazanych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Idea wyodrębnienia organizacji pożytku publicznego bierze się z rozróżnienia dwóch typów organizacji. Pierwszy to organizacje adresujące swe działania wyłącznie do swoich członków (organizacje wzajemnościowe). Drugi to te, które kierują swe działania także do innych osób i dostarczają dóbr publicznych (organizacje działające w sferze pożytku publicznego).

O status ten mogą starać się organizacje, które działają w sferze zadań publicznych określonych w art. 4 ustawy oraz uzyskają wpis o takim statusie w KRS.

Działalność pożytku publicznego (sfera zadań publicznych) obejmuje:

- pomoc społeczną, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób,
- zapewnienie zorganizowanej opieki byłym żołnierzom zawodowym, którzy uzyskali uprawnienie do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, inwalidom wojennym i wojskowym oraz kombatantom,
- działalność charytatywną,
- podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- działalność na rzecz mniejszości narodowych,
- ochronę i promocję zdrowia,
- działanie na rzecz osób niepełnosprawnych,
- promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy,
- upowszechnianie i ochronę praw kobiet oraz działalność na rzecz równych

- praw kobiet i mężczyzn,
- działalność wspomagającą rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- działalność wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- naukę, edukację, oświatę i wychowanie,
- krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży,
- kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i tradycji,
- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- ekologię i ochronę zwierząt oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego,
- porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym,
- upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa,
- upowszechnianie i ochronę wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji,
- ratownictwo i ochronę ludności,
- pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą,
- upowszechnianie i ochronę praw konsumentów,
- działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
- promocję i organizację wolontariatu,
- działalność wspomagająca technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz jednostki kościelne (jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego) w wyżej wymienionej działalności.

Uprawnienia organizacji pożytku publicznego:

OPP korzystają m.in. z możliwości korzystania z odpisu 1% podatku od podatników, zwolnienia i obniżki w podatku od nieruchomości, zwolnienia z opłaty skarbowej oraz opłat sądowych. Muszą jednak spełnić szereg warunków, które mają zapewnić jawność i przejrzystość działania (zakazy udzielania pożyczek, wykorzystania majątku organizacji czy zakupu towarów od członków organizacji lub ich krewnych, obowiązek upublicznienia rocznych sprawozdań z działalności). Ponadto powyższe przywileje i zwolnienia z opłat dotyczą jedynie działalności pożytku publicznego, a często wyłącznie nieodpłatnej działalności pożytku publicznego.

Obowiązki organizacji pożytku publicznego:

W zamian za przywileje organizacja posiadająca status opp musi zapewnić przejrzystość działania organizacji, wewnętrzną kontrolę oraz zabezpieczyć się przed wyprowadzeniem majątku z organizacji. W tym celu do statutu organizacji powinny zostać wprowadzone odpowiednie zapisy. Ponadto organizacja taka musi sporządzać i upubliczniać roczne sprawozdania z dzia-

łałności (merytoryczne i finansowe), które powinno być złożone ministrowi właściwemu ds. zabezpieczenia społecznego oraz do KRS. Poza tym organizacja pożytku publicznego poddana jest szczególnemu nadzorowi ministra do spraw zabezpieczenia społecznego. Działalność statutowa może mieć charakter działalności nieodpłatnej i działalności odpłatnej. Rozróżnienie to wprowadziła Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zarówno działalność odpłatna, jak i nieodpłatna jest działalnością nienastawioną na zysk.

Nieodpłatna działalność pożytku publicznego

Działalnością nieodpłatną jest taka działalność za którą organizacja nie pobiera opłat. Jest to więc klasyczna działalność statutowa. Zatem organizacja najpierw z różnych źródeł pozyskuje środki finansowe na swoją działalność (dotacje, zbiórki, sponsoring itp.), korzysta z pracy wolontariuszy, a następnie nieodpłatnie świadczy usługi na rzecz swoich klientów.

Odpłatna działalność pożytku publicznego

Działalnością odpłatną jest działalność statutowa organizacji pozarządowej, mieszcząca się w zestawie zadań publicznych, za którą organizacja pobiera opłaty (wynagrodzenie). W jej ramach organizacja za swe usługi czy produkty (np. szkolenia czy publikacje) pobiera opłaty, których wysokość nie może być wyższa od wartości bezpośrednich kosztów tej działalności. Działalność odpłatna polega więc na sprzedaży usług i towarów po kosztach ich wyprodukowania – organizacja nie zarabia na tym, tylko uzyskuje zwrot poniesionych nakładów. Inną formą prowadzenia działalności odpłatnej jest sprzedaż towarów i usług wytwarzanych lub świadczonych przez osoby bezpośrednio korzystające z działalności pożytku publicznego (np. sprzedaż ozdób świątecznych wytworzonych przez podopiecznych organizacji), pod warunkiem, że całość uzyskanych w ten sposób środków zostanie przekazana na finansowanie działalności pożytku publicznego organizacji. Działalnością odpłatną pożytku publicznego jest również sprzedaż przedmiotów otrzymanych w ramach darowizn. Tak jak poprzednio dodatkowym warunkiem jest przeznaczenie dochodu z tej sprzedaży na działalność pożytku publicznego. Działalność odpłatna nie musi być zarejestrowana, ale musi być wyodrębniona księgowo.

UWAGA: Działalność odpłatna pożytku publicznego staje się działalnością gospodarczą jeżeli pobierane są za nią opłaty wyższe niż to wynika z kalkulacji bezpośrednich kosztów tej działalności, lub jeśli osoby zatrudnione w organizacji (niezależnie od formy zatrudnienia i niezależnie od tego czy pracują w ramach działalności odpłatnej czy nieodpłatnej) zarabiają miesięcznie więcej niż 1,5 krotność średniego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłaszanego przez GUS za rok poprzedni.

Działalność gospodarcza

Fundacje, stowarzyszenia i związki stowarzyszeń mogą prowadzić działalność gospodarczą. Zgodnie z podstawową zasadą wyrażoną w art. 34 prawa o stowarzyszeniach dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału pomiędzy jego członków.

W tym przepisie mowa jest o dochodzie z działalności gospodarczej, a więc po odliczeniu wszelkich zobowiązań i kosztów, w tym także wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w sferze działalności gospodarczej.

Z kolei działalność gospodarcza fundacji może być prowadzona tylko w rozmiarach służących celom fundacji. Zastrzeżenie to ma bardzo duże znaczenie praktyczne. Oznacza bowiem, że podstawowa aktywność fundacji musi być skierowana na prowadzenie działalności statutowej. Działalność gospodarcza służyć powinna jedynie pozyskiwaniu środków na działalność statutową. Działalność gospodarcza nie może być traktowana jako sposób realizacji celu fundacji, ani tym bardziej jako jeden z celów fundacji. Dlatego też nie można wymieniać działalności gospodarczej w części statutu poświęconej określeniu celu statutowego fundacji oraz sposobu jego realizacji. Fundacja powinna dysponować kapitałem niezbędnym do podjęcia działalności gospodarczej, a mianowicie musi przeznaczyć na ten cel co najmniej 1000 zł. Z uwagi na fakt, że działalność gospodarcza ma charakter pomocniczy wobec działalności statutowej, przyjmuje się, że wartość środków majątkowych przeznaczonych na działalność gospodarczą powinna być mniejsza niż wartość składników majątkowych przeznaczonych na realizację celu fundacji. Wobec powyższego można orientacyjnie przyjąć, że w wypadku fundacji prowadzącej działalność gospodarczą, wartość funduszu założycielskiego powinna wynosić co najmniej 2500 zł.

Organizacja, która chce prowadzić działalność gospodarczą musi się zarejestrować jako przedsiębiorca w KRS. W statucie organizacji oprócz ogólnych zapisów dopuszczających prowadzenie działalności gospodarczej powinny znaleźć się zapisy określające przedmiot tej działalności. Zgłaszając działalność gospodarczą do Krajowego rejestru Sądowego, należy podać kod i opis działalności zgodny z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD).

Główne przywileje dla różnych typów organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe nieprowadzące działalności pożytku publicznego	Organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego	Organizacje pożytku publicznego (posiadające status OPP)
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Korzystanie z pracy wolontariuszy ■ Zwolnienia podatkowe ■ Zwolnienia przedmiotowe od podatku dochodowego od osób prawnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ubieganie się o zlecenie zadań publicznych ■ Możliwość prowadzenia działalności odpłatnej statutowej ■ Osoby fizyczne i prawne mogą skorzystać z odpisów w zakresie darowizny 	
		<ul style="list-style-type: none"> ■ Możliwość odbycia służby zastępczej ■ Zwolnienia podmiotowe w zakresie podatku dochodowego (CIT), podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowej, opłat sądowych ■ Preferencje w nabywaniu nieruchomości publicznych

5. Księgowość w Organizacji Pozarządowej

Obowiązki organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe pomimo pewnych ulg i ułatwień ze strony państwa nie są zwolnione z obowiązków rejestracyjnych i sprawozdawczych. Obowiązki takie dotyczą zarówno organizacji zarejestrowanej w KRS jak i organizacji nie posiadającej osobowości prawnej takich jak stowarzyszenia zwykłe - zarejestrowane w Starostwie Powiatowym.

REGON

Po zarejestrowaniu nowej organizacji w Krajowym Rejestrze Sądowym, organizacja ta zobowiązana jest złożyć wniosek o wpis do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej. W ten sposób organizacja otrzyma numer REGON.

23 Wniosek o REGON należy złożyć w Wojewódzkim Urzędzie Statystycznym. Do wniosku należy dołączyć statut i kopię odpisu z rejestru. REGON wydawany jest od ręki.

Po uzyskaniu numeru REGON organizacja zobowiązana jest złożyć wniosek o wpis tego numeru do Krajowego Rejestru Sądowego. Wniosek ten należy złożyć na formularzu KRS Z-20 – Wniosek o zmianę danych podmiotu. Do wniosku należy dołączyć formularz uzupełniający KRS- ZY – Numer identyfikacyjny REGON. Zgłoszenie numeru REGON do KRS nie podlega opłacie.

NIP

Zarejestrowana organizacja powinna również udać się do urzędu skarbowego po Numer Identyfikacji Podatkowej (NIP). Rejestracja taka nie jest obciążona żadnymi opłatami. Potrzebuje do tego numer REGON oraz wypełniony druk NIP-2, a także wyciąg z rejestru, statut, umowa na posiadanie/wynajem lokalu, numer konta bankowego. Na wydanie czeka się około 3 tygodni.

Przed podjęciem działalności, zarówno nowe stowarzyszenie jak i nowa fundacja powinni dopełnić powyższych formalności.

ZUS

Zgłoszenie do ZUS składane jest dopiero wówczas, gdy wystąpi okoliczność, która będzie powodowała konieczność opłacenia składek do ZUS, czyli z chwilą zatrudnienia pracownika (zawarcia umowy o pracę) lub zawarcia umowy zlecenia, od której trzeba odprowadzić składki na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne.

Terminy składania deklaracji i zapłaty zobowiązań wobec budżetu państwa

Deklaracje miesięczne:

1) do 15 danego miesiąca za miesiąc poprzedni: zapłata naliczonych składek ZUS - osoby prawne, jednocześnie do ZUS powinny być przesłane odpowiednie deklaracje, a każdy pracownik powinien otrzymać deklarację o wpłaconych za niego składkach (RMUA);

2) do 20 danego miesiąca za miesiąc poprzedni: - składanie deklaracji CIT-2 (CIT-2/O) - istnieje możliwość zwolnienia z obowiązku składania tej deklaracji na podstawie art. 25 ust. 5 Ustawy o podatku dochodowym osób prawnych, po złożeniu w US stosownego oświadczenia;

3) do 25 danego miesiąca: - złożenie deklaracji VAT-7 za miesiąc poprzedni i ewentualna zapłata podatku VAT;- złożenie wniosku o zwrot podatku od zakupów dokonanych ze środków bezzwrotnej pomocy zagranicznej (możliwe jest zastąpienie miesięcznej deklaracji VAT-7 kwartalną deklaracją VAT-7K).

Deklaracje / sprawozdania roczne:

1) Deklaracja PIT-11/8B - informacja o uzyskanych przez podatnika dochodach oraz pobranych zaliczkach na podatek dochodowy od osób fizycznych. Deklaracja dotyczy osób zatrudnionych na umowę o pracę oraz zatrudnionych na umowę zlecenie i o dzieło. Termin składania właściwemu urzędowi skarbowemu i podatnikowi (zmiana w stosunku do lat ubiegłych): do końca lutego następnego roku.

2) Deklaracja CIT-8 (wraz z załącznikiem CIT-8/O) - zeznanie roczne. Termin: do końca trzeciego miesiąca następnego roku podatkowego;

3) Deklaracja CIT-D (załącznik do CIT-8). Obowiązek złożenia tej deklaracji dotyczy organizacji, które otrzymały w roku 2005 darowizny o dużej wartości od podatników, którzy uzyskali prawo do odliczenia ich od podatku dochodowego. W deklaracji tej muszą być ujęte informacje o otrzymanych darowiznach i darczyńcach jeśli: - jednorazowa darowizna przekroczyła 15 000 zł, - suma wszystkich darowizn przekazana w roku podatkowym od jednego darczyńcy przekroczyła 35 000 zł. Termin: do końca trzeciego miesiąca następnego roku podatkowego;

4) Sporządzenie sprawozdania finansowego (bilansu, rachunku wyników oraz informacji dodatkowej). Termin: w ciągu 3 miesięcy od dnia bilansowego (końca roku podatkowego). Zatwierdzenie sprawozdania finansowego przez organ zatwierdzający (np. Zarząd). Termin: w ciągu 6 miesięcy od dnia bilansowego. Przekazanie do Urzędu Skarbowego sprawozdania finansowego (zatwierdzonego bilansu, rachunku wyników,

informacji dodatkowej oraz uchwały Zarządu o podziale ewentualnej nadwyżki przychodów nad kosztami i przeznaczeniu jej na cele statutowe). Termin: w ciągu 10 dni od daty zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez jednostkę nadrzędną np. Zarząd.

Dla Fundacji:

Należy złożyć sprawozdanie z działalności za rok poprzedni do odpowiedniego Ministerstwa. Sprawozdanie obejmuje okres roku kalendarzowego. Składa się je każdego roku z działalności za rok ubiegły. Sprawozdanie należy sporządzić według wymogów określonych w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji z dnia 8 maja 2001 r. (Dz. U. Nr 50, poz. 529).

Dla Organizacji posiadającej status Organizacji Pożytku Publicznego:

Należy złożyć sprawozdanie z działalności za rok poprzedni ministrowi właściwemu ds. zabezpieczenia socjalnego, obecnie Ministrowi Polityki Społecznej. Sprawozdanie obejmuje okres roku kalendarzowego. Składa się je każdego roku z działalności za rok ubiegły. Ponadto sprawozdanie to podlega obowiązkowi upublicznienia. Termin: do końca trzeciego miesiąca następnego roku podatkowego.

Rachunkowość w organizacji pozarządowej

Rachunkowość organizacji nie prowadzącej działalności gospodarczej prowadzona jest na podstawie zapisów Ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. oraz Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej. Obowiązek prowadzenia rachunkowości według, przytoczonych powyżej przepisów, dotyczy osób prawnych (fundacje i stowarzyszenia) ale także jednostek które nie podlegały rejestracji w KRS np. stowarzyszeń zwykłych czy uczniowskich klubów sportowych. Jeśli organizacja nie prowadzi działalności gospodarczej może zastosować pewne uproszczenia w prowadzeniu rachunkowości. Wynikają one z uproszczonego wzoru sprawozdania finansowego oraz z możliwości odstępiania od zasady ostrożnej wyceny. Rozpoczęcie przez organizację działalności gospodarczej powoduje utratę powyższych uprawnień, m.in konieczność sporządzania bardziej rozbudowanego sprawozdania finansowego według wzoru określonego w ustawie o rachunkowości.

Organizacja, niezależnie od wielkości obrotu, jest zobowiązana do systematycznego - z zachowaniem chronologii - prowadzenia ksiąg rachunkowych. Za ich prowadzenie oraz całą politykę rachunkowości odpowiada kierownik organizacji (prezes, dyrektor, zarząd). Natomiast opracowanie polityki rachunkowości może być dokonane zarówno przez zespół wewnątrz organizacji lub zlecone na zewnątrz. Chcąc mieć dobrze funkcjonującą księgowość, trzeba zwrócić uwagę, by opracowane reguły były nie tylko zgodne z wymaganiami ustawy i rozporządzenia, lecz także uwzględniały specyfikę działalności organizacji. Następnie opracowana polityka rachunkowości powinna zo-

stać spisana i przyjęta przez zarząd.

Opracowując politykę rachunkowości należy pamiętać:

- Za politykę rachunkowości organizacji odpowiedzialność ponosi zarząd
- Polityka rachunkowości musi uwzględniać specyfikę organizacji
- Opracowana polityka rachunkowości musi zostać spisana oraz przyjęta przez zarząd uchwałą
- Od opracowanej polityki rachunkowości także zależy wiarygodność organizacji.

Podatki w organizacji pozarządowej

Należy pamiętać, iż żadna fundacja ani stowarzyszenie nie jest podmiotowo zwolniona z obowiązków podatkowych wobec państwa. Zwolnione są jedynie poszczególne sfery działań społecznych prowadzonych przez organizacje oraz szczególne dla nich zdarzenia; są więc swego rodzaju wyjątkiem. Ważne więc, by z prowadzonej przez organizację dokumentacji księgowej jasno wynikało, iż organizacja prowadzi działalność zgodnie z zapisami odpowiednich przepisów - by móc wykazać, iż dane zwolnienie czy zaniechanie płacenia podatku przysługiwało organizacji.

Ustawa o podatku dochodowym osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 r. (ostatnia zmiana z 12.11.2003) w art. 17 ust. 1, określa następujące podstawowe zwolnienia z podatku dochodowego dotyczące organizacji pozarządowych.

4) dochody podatników, z zastrzeżeniem ust. 1c, których celem statutowym jest działalność naukowa, naukowo-techniczna, oświatowa, w tym również polegająca na kształceniu studentów, kulturalna, w zakresie kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, wspierania inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci telekomunikacyjnej na wsi oraz zaopatrzenia wsi w wodę, dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów oraz kultu religijnego - w części przeznaczony na te cele .

Osobne zwolnienie przysługuje organizacjom pożytku publicznego. Korzystają one ze zwolnienia z podatku dochodowego o szerszym charakterze niż pozostałe organizacje. W ich wypadku zwolnione są bowiem dochody przeznaczone na realizację wszelkich celów statutowych mieszczących się w sferze działalności pożytku publicznego, a nie tylko tych określonych w ustawie podatkowej.

Podatek VAT

Organizacje pozarządowe nie są także automatycznie zwolnione z podatku VAT. Zwolnienie z VAT określone jest w art. 43 ust. 1 pkt 1 Ustawy o podatku od towarów i usług (z 11.03.2004 r.). Z punktu widzenia stowarzyszeń i fundacji ważny jest zapis, iż zwolnione z VAT są: (oznaczone symbolem PKWiU-91) „usługi świadczone przez organizacje członkowskie, gdzie indziej niesklasyfikowane (wyłącznie statutowe)”. Jest to zwolnienie niezależne od wysokości przychodów związanych z tymi usługami. Jeśli

jednak organizacja prowadzi działalność, która nie mieści się w katalogu usług zwolnionych z VAT (np. prowadzi działalność wydawniczą, organizuje koncerty), to może skorzystać ze zwolnienia tylko wtedy, jeśli łączna kwota przychodów związanych z prowadzoną przez siebie działalnością nie przekroczyła w roku poprzednim lub bieżącym równowartości 10 000 euro - w roku 2004 jest to 45 700 zł (art. 113 ust.1).

Organizacja prowadząca jedynie działalność mieszczącą się w zwolnieniu określonym wyżej nie musi dokonywać rejestracji jako podatnik VAT (nie składa deklaracji VAT-R). Możliwa jest także rezygnacja z opisanego powyżej zwolnienia. Może to nastąpić np. w przypadku, jeśli organizacja zamierza ubiegać się o zwrot podatku VAT zapłaconego ze środków pomocowych. Należy jednak pamiętać, iż trzeba powiadomić o tym US przed początkiem miesiąca, w którym chcemy zrezygnować ze zwolnienia.

Przez cały okres, gdy płatnik nie korzysta ze zwolnienia z podatku VAT zobligowany jest do prowadzenia stosownej ewidencji i składania okresowych deklaracji VAT-7. ponadto podatnik, który zrezygnował z powyższego zwolnienia może z niego ponownie skorzystać dopiero po upływie trzech lat.

Podatek dochodowy od osób fizycznych

Obowiązki organizacji związane z rozliczeniem podatku dochodowego od osób fizycznych pojawiają się z chwilą:

- zatrudnienia pracowników,
- wypłaty należności z tytułu umowy zlecenia lub o dzieło,
- innych należności wypłacanych osobom fizycznym (np. z tytułu praw autorskich), w związku, z którymi organizacja zobowiązana jest do naliczania i odprowadzenia zaliczki z tytułu podatku dochodowego.

Użyczenie lokalu

W ostatnim czasie urzędy skarbowe żądają podczas rejestracji organizacji dokumentu potwierdzającego prawo do lokalu, w którym prowadzona jest działalność. W większości przypadków organizacje, zwłaszcza małe, nie wynajmują, a tym bardziej nie są właścicielami lokalu przeznaczonego na prowadzenie ich działalności statutowej. Zwykle adresem organizacji jest lokal, którego właścicielem jest jeden z członków organizacji. W takim przypadku mamy do czynienia z użyczeniem lokalu na cele działalności statutowej. Użyczenie takie jest wolne od podatku dochodowego osób fizycznych pod warunkiem, że przeznaczone jest na cele:

- działalności naukowej,
- naukowo-technicznej,
- oświatowej,
- oświatowo - wychowawczej,

- kulturalnej,
- w zakresie kultury fizycznej i sportu,
- ochrony środowiska,
- dobroczynności,
- ochrony zdrowia i pomocy społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów,
- kultu religijnego,
- związkom zawodowym.

6. Obowiązki nowo założonej organizacji pozarządowej wobec Państwowej Inspekcji Pracy (PIP)

Zakładając organizację pozarządową musimy dopilnować kilku podstawowych czynności i obowiązków jakie wynikają dla nas z Kodeksu Pracy. Podstawowym zaniechaniem i zaniechaniem pracodawcy jest niedopełnienie obowiązku zgłoszenia rozpoczęcia działalności lub zmiana jej siedziby czy też profilu do Państwowej Inspekcji Pracy. Wymóg ten nakłada na nas art. 209 §1 KP. Po zgłoszeniu naszej działalności w PIP dokonujemy zgłoszenia do jednostki Sanepidu.

Zatrudniają pracowników ustawodawca nakłada na nas jeszcze większe obowiązki. Dotyczą one między innymi:

- dopilnowania przeszkolenia pracowników zakresu BHP;
- wykonania przez podwładnych wstępnych lub okresowych badań lekarskich.

Pracodawca rozpoczynający działalność jest obowiązany, w terminie do 30 dni od dnia rozpoczęcia tej działalności (art. 209 §1 Kodeksu Pracy), zawiadomić na piśmie właściwy okręgowy inspektorat pracy i właściwy państwowy inspektorat sanitarny o miejscu, rodzaju i zakresie prowadzonej działalności. Jeżeli rozpoczynając działalność nie wiemy, czy organizacja będzie pracodawcą, wówczas zgłoszenie należy złożyć z chwilą zatrudnienia pracowników. Powiadomienie to odbywa się przy wykorzystaniu urzędowego formularza. Formularz ten jest dostępny na stronach internetowych PIPu - druk do pobrania ze strony (karta zgłoszenia jednostki lokalnej do PIP) http://www.wroclaw.oip.pl/wzory_drukow/index.php. Powiadomienia dokonuje się przez osobiste dostarczenie formularza do okręgowego inspektoratu PIP i Sanepidu, za pośrednictwem Poczty Polskiej lub drogą faxową (pamiętaj o zachowaniu potwierdzenia dostarczenia dokumentu).

W tym samym trybie pracodawca powiadamia w razie zmiany miejsca, rodzaju i zakresu prowadzonej działalności, zwłaszcza zmiany technologii lub profilu działalności, jeżeli zmiana technologii może powodować zwiększenie zagrożenia dla zdrowia pracowników, a ponadto inspekcja pracy (albo sanepid) może zobowiązać pracodawcę prowadzącego działalność powodującą szczególne zagrożenia dla zdrowia lub życia pracowników do okresowego składania tej informacji.

Obowiązki wobec pracowników:

■ Obowiązkiem pracodawcy jest wysłanie pracownika na wstępne badania lekarskie z zaznaczeniem jakie piastuje stanowisko np praca przy monitorze komputerowym (art. 229k.p), informację o występowaniu na stanowisku lub stanowiskach pracy czynników szkodliwych dla zdrowia - koszt przeprowadzenia badań ponosi pracodawca, a pracownik otrzymuje za ten dzień pełne wynagrodzenie, a w razie przejazdu na te badania do innej miejscowości, przysługuje mu zwrot kosztów podróży według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych (art.229 § 3 k.p). Obowiązkiem pracownika jest poddawanie się wstępnym, badaniom lekarskim stosowanie się do zaleceń lekarskich (art.211 pkt 5 k.p). Pracownik, który odmawia poddania się wymaganym badaniom kontrolnym, narusza przepisy BHP, co obliguje pracodawcę do zastosowania kary porządkowej.

■ Pracodawca jest obowiązany zapewnić przeprowadzenie szkolenia wstępnego BHP (przed dopuszczeniem do pracy) oraz szkolenia okresowego swoich pracowników:

W ramach szkolenia wstępnego pracodawca powinien zapewnić:

- szkolenie wstępne ogólne (instruktaż ogólny) wszystkich nowo zatrudnianych pracowników oraz studentów odbywających u pracodawcy praktykę studencką i uczniów szkół zawodowych zatrudnionych w celu praktycznej nauki zawodu,
- szkolenie wstępne na stanowisku pracy (instruktaż stanowiskowy) pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych oraz innych, na których występuje narażenie na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, uciążliwych lub niebezpiecznych, pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach – w razie zmiany warunków techniczno-organizacyjnych, pracowników przenoszonych na takie stanowiska oraz uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu i studentów odbywających praktykę studencką. Instruktaż ogólny powinien zapewnić uczestnikom szkolenia zapoznanie się z podstawowymi przepisami bhp zawartymi w kodeksie pracy, w układach zbiorowych pracy lub w regulaminach pracy, z przepisami oraz zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązującymi w danym zakładzie pracy, a także z zasadami udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. Z kolei instruktaż stanowiskowy powinien zapewnić uczestnikom szkolenia zapoznanie się z czynnikami środowiska pracy występującymi na ich stanowiskach pracy i ryzykiem zawodowym związanym z wykonywaną pracą, sposobami ochrony przed zagrożeniami, jakie mogą powodować te czynniki, oraz metodami bezpiecznego wykonywania pracy na tych stanowiskach.

■ Ocena ryzyka zawodowego: Pracodawca jest zobowiązany przez ustawę art. 226 k.p. jest obowiązany oceniać i dokumentować ryzyko zawodowe, występujące przy określonych pracach, oraz stosować niezbędne środki profilaktyczne zmniejszające ryzyko. W większych instytucjach zajmuje się tym pracownik wyznaczony przez kierownictwo do przestrzegania przepisów BHP lub służba BHP.

7. Wolontariat

W rozumieniu Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie o wolontariacie można mówić tylko wtedy, gdy ochotnicza i nieodpłatna praca wykonywana jest na rzecz uprawnionych podmiotów. Z pomocy wolontariuszy mogą korzystać wszystkie organizacje pozarządowe, a nie tylko organizacje pożytku publicznego.

Zakres, sposób i czas wykonywania przez wolontariusza pracy określają wspólnie w porozumieniu korzystający i wolontariusz. Jeżeli wolontariusz ma pracować przez okres krótszy niż 30 dni, porozumienie może mieć wyłącznie postać ustnych ustaleń. Porozumienie z wolontariuszem zawarte na okres przekraczający 30 dni musi być sporządzone na piśmie. Stosunek prawny łączący korzystającego z wolontariuszem nie jest stosunkiem pracy, lecz stosunkiem cywilnoprawnym.

Organizacje muszą zapewnić wolontariuszowi bezpieczne i higieniczne warunki wykonywania pracy, w tym odpowiednie środki ochrony indywidualnej na takich samych zasadach, jakie dotyczą pracowników. Są też zobligowane do pokrywania kosztów podróży służbowych i diet. W razie wykonywania przez wolontariusza pracy przez okres nie dłuższy niż 30 dni korzystający zobowiązany jest ubezpieczyć wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków (NW). Prawo nie przewiduje konieczności ubezpieczenia wolontariusza od odpowiedzialności cywilnej (OC). Korzystający nie mają również obowiązku opłacania za wolontariuszy składek na ubezpieczenie społeczne, w tym na ubezpieczenie zdrowotne.

8. Finansowanie działań organizacji pozarządowej

Organizacje pozarządowe poszukując środków na realizację celów statutowych korzystają z różnorodnych źródeł finansowania. Najważniejsze z nich to:

- Składki członkowskie
- Darowizny (pieniężne i rzeczowe)
- Dotacje ze środków publicznych
- Sponsoring
- Spadki i zapisy
- Inwestycje kapitałowe
- Zbiórki publiczne
- Nawiązki sądowe
- Dochody z działalności gospodarczej
- Dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego
- Odpis 1% od podatników podatku dochodowego od osób fizycznych

Składki członkowskie

Składki członkowskie występują w stowarzyszeniach. Podstawowym obowiązkiem każdego członka jest właśnie uiszczanie na rzecz stowarzyszenia składek członkowskich. W dalszym ciągu obowiązuje zwolnienie z podatku dochodowego składek członkowskich.

Darowizny

Jest to atrakcyjna dla fundacji i stowarzyszeń forma finansowania ich działalności. Umowa darowizny została unormowana w Kodeksie cywilnym. Stronami takiej umowy mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Darowizny pieniężne dla organizacji pozarządowych nie podlegają opodatkowaniu VAT. Jednak darowizny w postaci dotacji związane z dostawą towarów i świadczeniem usług są opodatkowane.

Dotacje ze środków publicznych

Najpoważniejszym źródłem finansowania organizacji pozarządowych są dotacje (granty) przyznawane przez samorządy, administrację rządową i źródła prywatne. Określone procedury aplikowania o środki w formie wniosków przyniosły i roz-

powszechniły zagraniczne fundacje kapitałowe oraz programy pomocowe dla Polski. Dzięki nim darczyńca dostaje bardzo dokładny opis przedsięwzięcia, na które daje pieniądze. Dotacje są przyznawane zwycięzcom konkursu, w których wyłania się tych, którzy spełniają wytyczne konkursowe oraz ich projekt jest najlepszy.

Obowiązek ogłoszenia konkursu na wykonanie zadania publicznego – czyli na przyznanie pieniędzy przez administrację publiczną wprowadziła ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ustawa daje również samym organizacjom pozarządowym prawo do składania z własnej inicjatywy otwartej oferty realizacji zadania publicznego.

Obowiązujący wzór oferty realizacji zadania publicznego, a także ramowy wzór umowy o wykonanie zadania publicznego oraz wzór sprawozdania z wykonania zadania publicznego określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Odrębne przepisy dotyczące udzielania dotacji na realizację zadań publicznych występują również w innych ustawach:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej.

Niezależnie od kogo organizacjom udało się otrzymać pieniądze, muszą je rozliczyć wysyłając danej instytucji szczegółowe sprawozdanie merytoryczne i finansowe. Większość dotacji jest również monitorowana w trakcie realizacji projektu. Poniżej przedstawiamy zbiór stron internetowych na których można znaleźć informacje o dostępnych dotacjach dla organizacji.

Źródła prywatne:

- Akademia Rozwoju Filantropii www.filantropia.org.pl
- Ambasada Królestwa Niderlandów www.mfa.nl/war-pl/homepage
www.nlemabsy.pl
- Europejska Federacja Europa Nostra www.europanostra.org
- Europejska Fundacja Kultury www.eurocult.org
- Fundacja Agory www.agora.pl/fundacja
- Fundacja Bankowa im. Dr Mariana Kantona www.pekao.com.pl
- Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga - www.kronenberg.org.pl
- Fundacja Fundusz Współpracy www.cofund.org.pl
- Fundacja Grupy TP www.fundacjagrupytp.pl
- Fundacja Heinricha Bölla www.boell.pl

- Fundacja J&S Pro Bono Poloniae www.jsprobono.pl
- Fundacja Partnerstwo dla Środowiska - www.epce.org.pl
- Fundacja PZU www.pzu.pl
- Fundacja Ronalda McDonalda www.frm.org.pl
- Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji - www.frse.org.pl
- Fundacja Wspomagania Wsi www.fww.org.pl
- Fundacja Współpracy Polsko - Niemieckiej www.fwpm.org.pl
- Fundusz dla Organizacji Pozarządowych (FOP) www.funduszngo.pl
- Fundusze Norweskie www.cofund.org.pl www.funduszngo.pl
- Narodowy Bank Polski www.nbp.pl
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) – www.pfron.org.pl
- Polska Fundacja Dzieci Młodzieży - www.pcyf.org.pl
- Polska Fundacja Karpacka www.carpathianfoundation.org
- Polskiej Fundacji im. Roberta Schumana www.schuman.org.pl
- Program „Działaj Lokalnie” Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności www.dzialajlokalnie.pl
- Program Wieś Aktywna www.witrynawiejska.org.pl
- Śródziemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lind www.mck.krakow.pl

- www.efs.dolnyslask.pl
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki - www.efs.gov.pl
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego – www.rpo.dolnyslask.pl

Źródła publiczne:

A. Źródła krajowe:

- Fundusz Inicjatyw Obywatelskich www.pozytek.gov.pl
- Ministerstwo Edukacji Narodowej www.men.gov.pl
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego www.mkidn.gov.pl
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej www.mpips.gov.pl
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi www.minrol.gov.pl
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji www.mswia.gov.pl
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych www.msz.gov.pl
- Narodowe Centrum kultury www.nck.pl
- Urząd Komitetu Integracji Europejskiej www.ukie.gov.pl
- Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego www.umwd.pl

B. Źródła europejskie:

- Europejska Współpraca Terytorialna www.ewt2007-2013.dolnyslask.pl
- Fundusze strukturalne www.fundusze-strukturalne.gov.pl, <http://www.fundusze-europejskie.gov.pl>
- Program „Młodzież w Działaniu” www.mlodziej.org.pl
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (woj. dolnośląskie) - www.pokl.dwup.pl,

Sponsoring

Sponsoring polega na finansowaniu określonego przedsięwzięcia w celu promocji sponsora (osoby, firmy). Umowa sponsoringu należy do umów nienazwanych, czyli nieprzewidzianych wprost w przepisach Kodeksu cywilnego.

Spadki i zapisy

Przepisy dotyczące dziedziczenia znajdują się w księdze IV Kodeksu cywilnego. Stowarzyszenia i fundacje jako osoby prawne nie płacą podatku od spadków i darowizn.

Inwestycje kapitałowe

Organizacje pozarządowe mogą lokować swoje nadwyżki finansowe, dokonując zakupu obligacji i akcji na ogólnych zasadach.

Zbiórki publiczne

Kwestie związane z organizacją zbiórek publicznych reguluje ustawa z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych. Zorganizowanie zbiórki publicznej wymaga uzyskania zezwolenia organów władzy administracyjnej (w zależności od zasięgu i charakteru zbiórki).

Nawiązki sądowe

Przepisy Kodeksu karnego przewidują możliwość zasądzenia przez sądy orzekające w sprawach karnych nawiązek oraz świadczenia pieniężnego na rzecz organizacji pozarządowych.

Dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego

Opłaty np. za świadczone usługi w ramach odpłatnej działalności statutowej (niebędące działalnością gospodarczą).

Jeden procent

Obywatele (płacący podatki dochodowe) mogą przekazać 1% swego podatku na rzecz wybranych przez siebie organizacji pozarządowych, które mają zarejestrowany sądowo status pożytku publicznego.

Literatura:

- Publikacje z serii 3 W* (m.in. Jak założyć fundację, Jak założyć stowarzyszenie, Jak zostać organizacją pożytku publicznego), Warszawa: Stowarzyszenie Klon/Jawor (dostępne są w wersji elektronicznej na stronie www.prawo.ngo.pl)
- III sektor – przykłady dobrych praktyk w wykorzystaniu funduszy strukturalnych, 2006 UKIE, Warszawa.
- Arczewska M., 2005, Nie tylko jedna ustawa. Prawo o organizacjach pozarządowych, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
- Cioch H., 2005, Prawo fundacyjne, Kantor Wydawniczy Zakamycze, Kraków.
- Elementarz III sektora, 2005, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa.
- Granat M. (red.), 2000, Organizacje pozarządowe w Polsce – podstawy prawno finansowe, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
- Gumkowska M., Herbst J., 2006, Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2006, Warszawa.
- Izdębski H., 2000, Fundacje i stowarzyszenia. Komentarz. Orzecznictwo. Skorowidz, Oficyna Wydawnicza Transit, Warszawa.
- Kopyra J. (red.), 2003, Fundacje: prawo, organizacja, finanse, Centrum Kształcenia i Doskonalenia Kujawscy, Agencja Tonik.
- Sekutowicz K., Kozłowska K., 1997, Wszystko lub prawie wszystko o pieniądzach w organizacjach pozarządowych, BORIS, Warszawa.
- Skiba R., 2004, Budowanie federacji organizacji pozarządowych, Seria 3w, Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa.
- Skiba R., 2006, Prawne warunki działania organizacji pozarządowych, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce, Warszawa.
- Tokarz B (red.), 2005, Fundraising to sztuka, której można się nauczyć! Dobre pomysły na pozyskiwanie funduszy w lokalnej społeczności, ARFP, Warszawa.
- Wojakowska A. (red.), 2000, Budowanie federacji organizacji pozarządowych: teoria i praktyka, Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa.

Akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie ra-

- mowego zakresu sprawozdań z działalności fundacji
- Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług
- Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych
- Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania
- Ustaw Kodeks Pracy z dnia 26 czerwca 1974 r.
- Ustawa z dnia 15 marca 1933 r. o zbórkach publicznych
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego

Strony internetowe:

- www.ngo.pl
- www.prawo.ngo.pl
- www.ksiegowosc.ngo.pl
- www.dolnyslask.ngo.pl
- www.pozytek.gov.pl
- www.ms.gov.pl

Siedziba Główna w Wałbrzychu
ul. Beethovena 10
58-300 Wałbrzych

Biuro Regionalne we Wrocławiu
pl. Solidarności 1/3/5 pok. 415
50-136 Wrocław
tel. (0-71) 796 30 00
fax (0-71) 796 30 00 wew. 20

Biuro Regionalne w Jeleniej Górze
ul. Jasna 11
58-500 Jelenia Góra
tel./fax (0-75) 642 20 00

Projekt „Profesjonalizacja III sektora na Dolnym Śląsku”
jest współfinansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki
Społecznej w ramach Rządowego Programu - Fundusz
Inicjatyw Obywatelskich.